

10.02.2025р. Гр.21. Основи законодавства України. Уроки №1-2.

Тема: Основи автотранспортного права.

Суспільні відносини у сфері дорожнього руху, забезпечення його безпеки, права, обов'язки і відповідальність суб'єктів - учасників дорожнього руху та осіб, на яких

покладено контроль за забезпеченням його безпеки, визначаються нормативними актами, що діють у цій сфері та базуються на чинному законодавстві. Основними нормативними актами, які регулюють дані відносини є:

1. Закон України «Про дорожній рух» (введений в дію Постановою ВР № 2953-12 від 28.01.93 р). Він визначає правові та соціальні основи дорожнього руху з метою захисту життя і здоров'я громадян, створення безпечних і комфортних умов для учасників дорожнього руху та охорони навколишнього середовища. 2.

Правила дорожнього руху введені в дію з 1 січня 2002 року із змінами від 06.03.2013 року (постанова КМУ № 136). Вони встановлюють відповідно до Закону України «Про дорожній рух» єдиний порядок дорожнього руху на всій території України, регламентують права і обов'язки учасників дорожнього руху.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Визначає міру відповідальності громадян за вчинення адміністративних правопорушень, з метою їх попередження, підтримки встановленого правопорядку, виховання громадян у дусі точного і неухильного дотримання Конституції і законів України, поваги до прав, честі і гідності громадян.

3. Кримінальний кодекс України. (Введений в дію з 1 вересня 2001 року постановою ЗС України). Визначає міру відповідальності громадян за скоєні ними кримінальні злочини, забезпечуючи правовий захист прав і свобод громадян, власності, громадського порядку та безпеки, конституційного устрою України від злочинних посягань.

4. Цивільний кодекс України. Визначає міру відповідальності за заподіяння шкоди (збитків) та порядок відшкодування шкоди, заподіяної особі чи майну громадянина або організації.

5. Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян

керування транспортними засобами. Затверджено постановою КМУ № 511 від 20 травня 2009 року.

6. Порядок підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів. Затверджено постановою КМУ №487 від 20 травня 2009 року.

7. Порядок державної акредитації закладів, що проводять підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації водіїв транспортних засобів, та атестації їх спеціалістів. Затверджено постановою КМУ № 490 від 20 травня 2009 року.

8. Постанова КМУ від 31 січня 1992 р. №47 “ Про затвердження зразків національних та міжнародного посвідчень водіїв і документів, необхідних для реєстрації транспортних засобів” (із змінами)

9. Порядок проведення обов’язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів (Затверджені постановою КМУ № 137 від 30 січня 2012 року.)

10. Інструкція про порядок направлення громадян для огляду на стан сп'яніння в медичні заклади та проведення огляду з використанням технічних засобів. (Затверджена наказом МВС України, МОЗ України та Мінюсту України № 114/38/15-36-18 від 24 лютого 1995 року.)

Кожен громадянин, який досяг установленого Законом віку та не має медичних протипоказань, може у встановленому порядку отримати право на керування транспортними засобами відповідної категорії (статися водієм). Перелік захворювань і вад, при яких особа не може бути допущена до керування відповідними транспортними засобами, визначається МОЗ України. Право на керування транспортним засобом надається:

- мототранспортними засобами і мотоколясками - з 16-ти річного віку;
- автомобілями всіх видів і категорій (за винятком автобусів і вантажних автомобілів, обладнаних для перевезення більше 8 пасажирів), трамваями і тролейбусами - з 18 -ти річного віку;
- автобусами і вантажними автомобілями, обладнаними для перевезення більше 8 пасажирів - з 21 річного віку.

Правилами дорожнього руху (п. 1.10) визначено, що власник транспортного засобу – це фізична або юридична особа, що володіє майновими правами на транспортний засіб і має на це відповідні документи. Документом, що підтверджує майнове право на транспортний засіб, зареєстроване на території України в установленому порядку, є свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу. У ньому обов'язково вказується: власник транспортного засобу, його адреса; загальні дані автомобіля - його марка, модель, рік випуску, номери агрегатів (кузов, шасі), колір; на підставі яких документів, що підтверджують право власності; присвоєний транспортному засобу державний номерний знак; якою організацією видано; серія та номер самого свідоцтва.

Транспортний засіб може бути зупинено, а водій притягнутий до відповідальності в наступних випадках:

При явних ознаках порушення Правил дорожнього руху, якими є:

- перевищення швидкості, зафіксоване приладами;
- порушення правил проїзду пішохідних переходів, перехресть, залізничних переїздів;
- недотримання рядності руху;
- якщо водій і пасажир легкового автомобіля не пристебнуті ремнями безпеки, а водії та пасажир мотоцикла - без застебнутих мотошоломів;
- порушення вимог дорожніх знаків, дорожньої розмітки;

- порушення правил маневрування;
- порушення правил обгону;
- порушення правил зупинки і стоянки;
- порушення правил користування зовнішніми світловими приладами;
- створення перешкод для руху транспортних засобів спеціальних і оперативних служб з включеними світловими і звуковими сигналами;
- порушення правил перевезення людей та вантажу.

2. Коли характер руху транспортного засобу викликає підозру в спроможності водія керувати ним.

3. Відсутність номерних знаків або талона про проходження технічного огляду, а також якщо він прострочений.

4. Явні ознаки несправності транспортного засобу (підвищений шум або димність, значні зовнішні пошкодження транспортного засобу або неохайний його вигляд; відсутність або несправність зовнішнього освітлення).

5. Пряма необхідність проведення перевірки документів.

6. Наявність даних про протиправне використання транспортного засобу.

7. Створення перешкод для дорожнього руху, у тому числі внаслідок ДТП.

У разі скоєння ДТП власник транспортного засобу притягується до відповідальності за ДТП, якщо він без оформлення довіреності передав транспортний засіб іншій особі і не перебував у ньому, а також залучається до відповідальності за заподіяну його транспортним засобом шкоду, якщо він без оформлення довіреності передав транспортний засіб іншій особі і знаходився в його салоні. За заподіяну шкоду в разі скоєння ДТП особою, яка керує транспортним засобом за довіреністю притягується до відповідальності особа, що керувало транспортним засобом за

дорученням. Якщо водія підозрюють у тому, що він перебуває у нетверезому стані, він може бути перевірений в відповідності з діючою інструкцією, такими способами:

- Огляд водія з використанням алкотестера (на лінії).
- Методом взяття проби крові (в поліклініці).

При цьому саме огляд з використанням алкотестера "Контроль тверезості", складання протоколу про це має проводитися у присутності двох свідків, якими не можуть виступати працівники міліції. Водій має право відмовитися від застосування для огляду алкотестером «Контроль тверезості», а так само як і не погодитися з результатами. Але він зобов'язаний у цьому випадку пройти огляд у медичному закладі в строк не більше ніж 2 години після першої перевірки. Відмова від проведення огляду взагалі

тягне за собою ті ж наслідки, як і в тому випадку, коли в результаті огляду водій визнаний у стані алкогольного, наркотичного та іншого сп'яніння. За порушення учасниками дорожнього руху нормативних актів, що діють у сфері дорожнього руху, настає відповідальність згідно з чинним під час і місцем скоєння правопорушення законодавства. У залежності від тяжкості та наслідків скоєного правопорушення відповідальність може настати:

1. Адміністративна (відповідно до Адміністративного кодексу);
2. Кримінальна (відповідно до КК);
3. Матеріальна (відповідно до ЦК), причому матеріальна відповідальність настає як самостійно вільний вид відповідальності, незалежно від адміністративної або кримінальної відповідальності.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» регулює питання адміністративної відповідальності водіїв, зокрема ст. 121 Порушення водіями правил експлуатації транспортних засобів, правил користування ременями безпеки або мотошоломами, ст.

122 Перевищення водіями транспортних засобів встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху, ст. 122-4 Залишення місця дорожньо-транспортної пригоди, та інші.

До адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху у разі їх фіксації працюючими в автоматичному режимі спеціальними технічними засобами, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобами фото- і кінозйомки, відеозапису притягаються власники (співвласники) транспортних засобів. За наявності обставин, які свідчать про вчинення порушення іншою особою, власник (співвласник) транспортного засобу може протягом десяти днів з дня вручення йому постанови про накладення штрафу повідомити про відповідні обставини (транспортний засіб знаходився у володінні чи користуванні іншої особи, вибув з його володіння внаслідок протиправних дій інших осіб тощо) орган (посадову особу), що виніс постанову про накладення адміністративного стягнення.

На період з'ясування та перевірки цих обставин виконання постанови про накладення адміністративного стягнення зупиняється до моменту встановлення особи, яка вчинила це правопорушення. Чинне кримінальне законодавство містить у собі групу норм, які передбачають відповідальність за злочинні посягання на безпеку руху і експлуатацію різних видів транспорту. У Кримінальному кодексі України законодавець виділяє їх в окремий розділ "Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту". Крім того, деякі склади злочинів передбачають зв'язок з транспортом як кваліфікуючу ознаку. Обов'язковою ознакою об'єктивної сторони деяких транспортних злочинів, як передбачає законодавство, є вказівка на шкідливі наслідки. Зокрема, це: порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту (ст. 276 КК України); порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (ст. 286 КК України); випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх

експлуатації (ст. 287 КК України); порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху (ст. 288 КК України); порушення чинних на транспорті правил (ст. 291 КК України).

За транспортне правопорушення (в інших випадках — за вчинення транспортних злочинів, що призвели до нещасних випадків з людьми, їхньої загибелі, заподіяння тяжких тілесних ушкоджень чи інших тяжких наслідків) закон передбачає застосування до злочинця покарання від позбавлення волі до виправних робіт та штрафу. Окрім цього, за ряд злочинів передбачена відповідальність у вигляді позбавлення права займати певні посади, пов'язані з відповідальністю за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів чи права керувати транспортними засобами. Технічний контроль автомобілів, автобусів, мототранспорту та причепів проводиться у відповідності до “Порядку проведення обов’язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів” (Затвердженого постановою КМУ № 137 від 30 січня 2012 року.) суб’єктами підприємницької діяльності, які мають відповідні ліцензії. Порядок проведення обов’язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів визначає процедуру проведення обов’язкового технічного контролю та обсяги перевірки технічного стану транспортних засобів, зареєстрованих Державтоінспекцією, за результатами якої встановлюється їх придатність до експлуатації або неможливість експлуатації. Не підлягають технічному контролю такі транспортні засоби:

1) легкові автомобілі усіх типів, марок і моделей, причепа (напівпричепа) до них (крім таксі та автомобілів, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку), мотоцикли, мопеди, мотоколяски та інші прирівняні до них транспортні засоби - незалежно від строку експлуатації;

2) легкові автомобілі, що використовуються для перевезення пасажирів або вантажів з метою отримання прибутку, вантажні

автомобілі незалежно від форми власності вантажопідйомністю до 3,5 тонни, причепа до них - із строком експлуатації до двох років.

Періодичність проходження обов'язкового технічного контролю становить:

✿ для легкових автомобілів, що використовуються для перевезення пасажирів або

вантажів з метою отримання прибутку, із строком експлуатації більше двох років

- кожні два роки;

✿ для вантажних автомобілів незалежно від форми власності вантажопідйомністю

до 3,5 тонни, причепів до них із строком експлуатації більше двох років - кожні

два роки;

✿ для вантажних автомобілів вантажопідйомністю більше 3,5 тонни, причепів до

них та таксі незалежно від строку експлуатації - щороку;

✿ для автобусів та спеціалізованих транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, незалежно від строку експлуатації - двічі на рік.

За вимогою власника обов'язковий технічний контроль транспортного засобу,

який зареєстрований в установленому порядку, але не підлягає обов'язковому технічному контролю, проводять за процедурою, визначеною цим Порядком.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=RO8jMapLTYo>